

О.П. ФЕЩЕНКО,

аспірант, Київський національний економічний університет ім. Вадима Гетьмана

Методичні підходи до фінансової діагностики підприємств

У статті розкрито зміст та проведено класифікацію методів фінансової діагностики підприємства. Проаналізовано переваги та недоліки їхнього використання. Визначено перспективні методики, що потребують подальшого розвитку.

Ключові слова: фінансова діагностика, фінансовий аналіз, формалізовані та неформалізовані методи, дискримінантний аналіз, метод нейронних мереж.

А.П. ФЕЩЕНКО,

аспірант, Киевский национальный экономический университет им. Вадима Гетьмана

Методические подходы к финансовой диагностике предприятий

В статье раскрыта суть и осуществлена классификация методов финансовой диагностики предприятия. Проанализированы преимущества и недостатки их использования. Определены перспективные методики, требующие дальнейшего развития.

Ключевые слова: финансовая диагностика, финансовый анализ, формализованные и неформализованные методы, дискриминантный анализ, метод нейронных сетей.

O.P. FESCHENKO,

graduate student Kyiv National Economic University named after V. Getman

Methodological approaches to financial diagnostics companies

The article deals the classification of content and methods of financial diagnostics company. The advantages and disadvantages of their use. Perspective methods that require further development.

Keywords: finansova diagnosis, financial analysis, formal and non-formalized methods, discriminant analysis, neural network method.

Важний внесок у розробку теоретичних та методичних засад діагностики фінансового стану підприємств зробили вітчизняні економісти: М. Білик, В. Галасюк, Л. Костишко, О. Клементьєва, Л. Лігоненко, О. Мендрул, Є. Мних, О. Островська, В. Савчук, В. Собко, О. Степурина, О. Терещенко, А. Турило, М. Чумаченко та ін.

Питання фінансової діагностики підприємств розглядалися в працях зарубіжних науковців і практиків, зокрема М. Баканова, І. Балабанова, Л. Бернстайна, О. Волкової, В. Ковальова, Б. Коласс, М. Крейніної, Е. Маркар'яна, О. Муравйова, Н. Русак, В. Русак, Г. Савицької, Е. Хелферта та ін.

Постановка проблеми. У літературних джерелах, присвячених проблематиці діагностики діяльності підприємства, існує одностайне визнання важливості обраних методів діагностики у процесі дослідження і отриманих результатах. Проте в літературі та на практиці проблеми систематизації, вибору, обґрунтування методів діагностики є недостатньо розкриті та висвітлені.

Метою статті є узагальнення, класифікація та оцінка існуючих методів та підходів фінансової діагностики підприємств.

Виклад основного матеріалу. Дослідження методологічної бази фінансової діагностики свідчить про наявність значного різноманіття методичних підходів, що представлені у вітчизняних та зарубіжних дослідженнях. Фактично будь-яку методику прогнозування банкрутства, оцінки кредитоспроможності позичальника, аналізу інвестиційної привабливості підприємства можна вважати такою, що присвячена проблематиці фінансової діагностики. Велика кількість використовуваних у науці та практиці господарювання методик фінансової діагностики підприємств зумовила необхідність їхньої класифікації за певними ознаками [2].

До основних методів діагностики О.О. Гетьман, В.М. Шаповал та Т.О. Загорна відносять такі [2, 3]:

– аналітичні, які ґрунтуються на безконтактних дослідженнях, опрацюванні статистичних даних, використанні комплексного аналізу;

– експертні: засновані на дослідженнях та висновках експертів;

– динамічне програмування: розрахунковий метод вирішення управлінських завдань з використанням математичних моделей;

– лінійне програмування: математичний метод, заснований на оптимізації досягнення кількісно визначеної мети.

Вищевказаний перелік методів діагностики В.В. Лук'янова доповнює такими методами: аналоговими, методами моделювання, оптимізації, стохастичного програмування, економіко-статистичними тощо [4].

Варто зауважити, що дані підходи до групування методів діагностики ґрунтуються на змішуванні класифікаційних ознак, адже йдеться про виокремлення методів за різними ознаками одночасно.

Такі науковці, як Г.О. Швиданенко, А.І. Дмитренко, О.І. Олексюк, визначають, що діагностика діяльності підприємства характеризується єдністю дидактичних та індуктивних прийомів дослідження, а також ґрунтується на використанні формалізованих і неформалізованих, логічних та евристичних методів [5].

Слід підкреслити, що підхід Г.О. Швиданенко, А.І. Дмитренка і О.І. Олексюка не характеризується системністю, оскільки вказується різноманіття діагностичних методів, які також не згруповані за певними істотними ознаками.

Інші автори пропонують класифікувати методи від етапів фінансового аналізу, Р.О. Костишко на першому етапі класифікує методи фінансового аналізу як [6]:

– неформалізовані (методи експертних оцінок, сценаріїв, психологічні, морфологічні, порівняльні, табличні, графічні);

– формалізовані (статистичні, бухгалтерські, економіко-математичні).

ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ГАЛУЗЕЙ ТА ВИДІВ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

На думку Р.О. Костирко і Н.В. Ковалева, до традиційних методів фінансово-економічного аналізу відносять [6, 7]:

- горизонтальний аналіз, згідно з яким досліджується динаміка показників, тенденції зміни;
- вертикальний аналіз, який полягає у вивченні структури показників та моделей їхньої консолідації;
- факторний аналіз, у межах якого відбувається дослідження впливу факторів на основні показники діяльності підприємства;
- порівняльний аналіз, який ґрунтуються на порівнянні індикаторів діяльності підприємства із середньогалузевими значеннями ідентичних показників, або із показниками конкурентів;
- коефіцієнтний аналіз, в межах якого розраховуються відношення між різними показниками.

Пропозиції в теорії та практиці щодо кількості показників для аналізу поточного фінансового стану досить відрізняються, так в економічній літературі з фінансового менеджменту пропонується використовувати близько 50 показників, тоді як на практиці використовують близько 14 показників.

При цьому їх завжди потрібно порівнювати з такими, які відповідають вимогам безпечного функціонування, середньогалузевими значеннями підприємств.

У процедурі фінансового діагностування складається рейтингова оцінка підприємств, що входять до складу певної галузі. У процесі фінансового діагностування також вивчається:

- можливість отримання короткострокових та довгострокових кредитів;
- можливість використання альтернативних фінансових стратегій;
- величина капіталу підприємства, його структура порівняно з галузевими показниками та показниками конкурентів;
- структура та величина податків;
- робота з власниками майна підприємства, інвесторами та акціонерами;
- ефективність контролю за витратами;
- ефективність обліку.

Є.А. Ананькіна, С.В. Данілочкін, Н.Г. Данілочкіна та інші автори всі методи діагностики поділяють на такі групи [8]:

- методи стратегічної діагностики (методи аналізу відхилень, SWOT-аналіз, матриця БКГ, матриця Мак-Кінсі, конкурентний аналіз М. Портера, метод діагностики за слабкими сигналами тощо);
- методи оперативної діагностики (методи діагностики фінансового стану, беззбитковості, матеріальних та інформаційних потоків, ризиків тощо).

А.М. Ковальова для оцінки фінансового стану підприємства пропонує використовувати графічний метод, в основі якого покладено побудову балансограм. Балансограма є діаграмою, яка показує співвідношення показників бухгалтерської звітності. Діаграму будують у системі координат, в якій вісь абсцис – це елементи фінансової звітності, а саме: розділи, підрозділи та статті й розділи пасиву. Вісь ординат у даній системі координат є шкалою питомої ваги елементів фінансової звітності.

А.О. Недосекін і О.Б. Максимов розглядають можливість застосування теорії нечітких множин для оцінки фінансового стану підприємства. Вказані автори розбивають множину

станів підприємства на п'ять нечітких підмножин: «неблагополуччя середньої якості», «відносно благополуччя» та «граничне благополуччя». Даний підхід ґрунтується на визначенні комплексного показника фінансового стану підприємства.

Особливістю даного методичного підходу є використання функції належності параметрів нечітким множинам, які є кількісною мірою інформаційної невизначеності відносно заданих параметрів, значення яких описується в лінгвістично нечіткій формі. На думку авторів, запропонована ними методика комплексної оцінки фінансового стану підприємства насправді відтворює розумові людські процеси, засновані на суб'єктивній думці [21].

О.О. Терещенко виділяє: традиційний, підхід з використанням методології багатфакторного дискримінантного аналізу та експертні методи діагностики фінансового стану підприємства [22].

Трансформаційні методики спрямовані в основному на перетворення звітності в більш зручний для сприйняття вигляд (агрегування статей, трансформація в закордонні форми звітності тощо). При цьому використовуються офіційні індекси інфляції, іноземні валюти й оцінки експертів, покликані першою чергою забезпечити порівняльність даних різних звітних періодів.

Горизонтальний аналіз звітності передбачає вивчення тенденцій розвитку підприємства й прогноз показників на майбутнє, при цьому висновок робиться, як правило, не більш ніж по двох звітних датах. Горизонтальний аналіз полягає у порівнянні кожної позиції звітності з аналогічною позицією попереднього періоду. Він дає змогу виявити тенденції зміни окремих статей або їх груп, що входять до складу бухгалтерської звітності. В основу цього аналізу покладено обчислення базисних темпів зростання балансових статей чи звіту про фінансові результати підприємства.

Вертикальний аналіз спрямований на дослідження змін структури активів і зобов'язань підприємства, зіставлення даної структури з деяким ідеальним шаблоном. Така інформація дуже корисна, тому що дозволяє керівництву відразу ж побачити можливі проблеми, такі як непропорційне зростання вартості реалізованої продукції у процентному вираженні відносно до доходу (виторгу) чи дебіторської заборгованості стосовно загальної суми активів.

Трендовий аналіз базується на вивченні темпів зростання та приросту окремих показників, і визначається загальна тенденція їх зміни або тренд.

Аналіз фінансових коефіцієнтів базується на розрахунку співвідношення різних абсолютних показників. У процесі здійснення цього аналізу передбачають використання різних відносних показників, які характеризують окремі аспекти господарської діяльності. З таких показників традиційно виділяють показники координації, розподілу та ефективності використання.

Суть порівняльного аналізу полягає в порівнянні фінансових показників звітного періоду з їхнім плановим значенням із показниками попереднього періоду. Для того щоб на основі результатів порівняння можна було зробити правильні висновки, необхідно забезпечити відповідність показників та їх однорідність.

Обов'язковою умовою зіставлення порівнювальних показників є єдність методики їх розрахунків, оскільки бувають ви-

падки, коли показники плануються за однією методикою, а для їх фактичного визначення застосовується інша методика [9].

Методика відносних величин (відсотки, коефіцієнти, індекси) дає змогу глибше зрозуміти суть і характер відхилення від базового показника. Відносні величини особливо необхідні для вивчення динаміки показників звітних періодів. Зростання чи зниження показника розраховують відносно єдиної бази, прийнятої за вихідну, або відносно «ковзаючої» бази, тобто до попереднього показника.

Методика факторного аналізу – це аналіз впливу окремих факторів (причин) на результативний показник за допомогою детермінованих чи стохастичних прийомів дослідження. Причому факторний аналіз може бути як прямим (власне аналіз), тобто роздроблення результативного показника на складові частини, так і зворотним (синтез), коли його окремі елементи з'єднують у загальний результативний показник.

Бальна система дозволяє здійснити оцінку фінансового стану підприємства в балах, що присвоєні їм за кожним з оціночних показників. Зведена бальна оцінка дає можливість визначити фінансовий стан підприємства. Така система часто використовується в банках для оцінки кредитоспроможності позичальників [9].

Одним зі шляхів здійснення фінансової діагностики підприємства є використання моделей передбачення неплатоспроможності, розроблених на основі методу дискримінантного аналізу – так званих Z-коефіцієнтів – показників ймовірності банкрутства [11].

Даний підхід базується на:

- дослідженні емпіричної інформації про минулий і поточний фінансовий стан обраної сукупності підприємств, що працюють успішно або знаходяться на межі банкрутства;
- виборі основних показників діяльності підприємства, які формують уявлення дослідника про майбутній розвиток компанії;
- визначенні ступеня впливу кожного з обраних показників на можливість банкрутства організації;
- формуванні узагальненої формули розрахунку ймовірності банкрутства підприємства.

Розрізняють однофакторний та багатифакторний дискримінантний аналіз. Однофакторний аналіз являє собою відособлене дослідження окремих показників (які є складовою певної системи показників) та класифікацію підприємств за принципом дихотомії. Така класифікація являє собою поділ досліджуваної сукупності підприємств на дві підсукупності залежно від значення обраного показника.

Одним із найбільш відомих моделей однофакторного дискримінантного аналізу є системи показників В. Бівера.

В основу досліджень американського економіста В. Бівера покладено 30 найчастіше вживаних у фінансовому аналізі показників. За ознакою однорідності вони були згруповані у шість груп. З кожної групи В. Бівер вибрав по одному найтипівішому показнику, які й склали його систему прогнозування [11].

На мою думку, головним суперечливим моментом однофакторного дискримінантного аналізу є те, що значення окремих показників може свідчити про позитивний розвиток підприємства, а інших – про незадовільний. Така ситуація унеможливує об'єктивне прогнозування банкрутства.

Одним із шляхів вирішення цієї проблеми є застосування багатифакторного дискримінантного аналізу.

Зміст багатифакторного дискримінантного аналізу зводиться до виведення та інтерпретації значення однієї залежної змінної за допомогою значень багатьох незалежних змінних. В основу однофакторного дискримінантного аналізу покладене відокремлене дослідження окремих показників (які є складовою певної системи показників). Головне завдання багатифакторного дискримінантного аналізу в контексті діагностики фінансового стану підприємств зводиться до побудови оптимальної дискримінантної моделі, за допомогою якої з достатньо високим рівнем ймовірності можна здійснювати класифікацію підприємств за рівнем їх фінансового стану [12].

За методологією дискримінантного аналізу О.О. Терещенком була розроблена модель інтегральної оцінки фінансового стану підприємства на основі даних українських суб'єктів господарювання. Вона ґрунтується на наборі показників, які мають вирішальний вплив на фінансову стійкість підприємства саме в українських умовах.

Модель О.О. Терещенка існує у двох варіантах. Перший – це універсальна модель, що включала шість показників і побудована на основі даних 850 підприємств різних галузей. Друга модель містить десять показників і враховує диференціацію підприємств за галузями [23, 24]. Дана модель знайшла своє відображення у Положенні НБУ про порядок формування та використання банками України резервів для відшкодування можливих втрат за активними банківськими операціями №23 від 25.01.2012 [25].

Особливістю методики О.О. Терещенко є те, що вона має дещо зміщені оцінки. В ній зроблено акцент на зменшенні помилкового віднесення фінансово неспроможних підприємств до групи стійких. Така асиметричність має на меті забезпечити інвестора від ризикового вкладання коштів, але знижує точність прогнозу в цілому. Іншим суттєвим недоліком цієї моделі є широкий інтервал невизначеності.

Дискримінантна модель О.О. Терещенка, на мою думку, має такі переваги:

- простота у розрахунку;
- розроблена на використанні вітчизняних статистичних даних й враховує галузеві особливості підприємства;
- за рахунок використання різноманітних модифікацій базової моделі до підприємств різних видів діяльності вирішує проблему визначення критичних значень показників, які є індикатором вірогідності банкрутства підприємства конкретної галузі;
- модель має значне практичне підґрунтя, яке статистично підтверджує її дієвість.

Виділяють також кластерний аналіз, який дозволяє здійснити класифікацію об'єктів, на основі подання результатів, виражених фінансовими коефіцієнтами – крапками відповідного геометричного простору, з наступним виділенням груп як «згустків» цих крапок (кластерів).

Метод дерев класифікації одержав широке поширення в закордонній практиці. Основними перевагами методу побудови дерев класифікацій при діагностиці фінансового стану підприємства є те, що він має високий ступінь наочності (графічне подання), легкістю інтерпретації отриманих результатів, ієрархічністю обчислень у процесі класифікації

ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ГАЛУЗЕЙ ТА ВИДІВ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

(питання задаються послідовно, і остаточне рішення залежить від відповіді на всі попередні питання).

Новий та досить перспективний метод нейронних мереж являє собою нові підходи до дослідження динамічних завдань у фінансовій галузі [18].

Головною перевагою методу нейронних мереж є можливість комплексної, одночасної оцінки значень різноманітних фінансових показників діяльності підприємств. Нейронна мережа може ефективно відтворювати залежності між вхідними/вихідними змінними навіть за повної відсутності значимих кореляційних зв'язків між ними, бо здатна виявити лінійні закономірності розвитку (в класичних економетричних моделях) складні нелінійні функціональні залежності [17]. Завданням деяких нейронних мереж є передбачення часу до банкрутства підприємства після декларування фінансових звітів.

Одним із найефективніших і найточніших методів, які здійснюють прогнозування банкрутства підприємства, є метод карти Кохонена. Суть полягає в тому, що проводиться аналіз підприємств на основі набору показників фінансового стану підприємств. Для характеристики розподілу ринку використовуються структурні показники питомої ваги основних статей активів і пасивів, доходів і витрат організацій. Після ґрунтовного вибору цих структурних показників та побудови карти Кохонена забезпечується проста, чітка і логічна візуалізація розподілу компаній на ринку.

Далі внаслідок економіко-математичних перетворень складається карта самоорганізації, яка містить сукупність нейронів, що відповідають певним секторам, в яких знаходяться підприємства. Як зазначає автор, точність діагностування підприємств із незадовільним фінансовим станом на базі подібної моделі сягає 97,3%, а стабільних компаній – 56%.

Таким чином, апарат нейронних мереж дозволяє не лише пояснити сучасний стан досліджуваного ринку та оцінити фінансовий стан кожного з його об'єктів (підприємств), а й встановлювати запобіжні обмеження для будь-якого з цих об'єктів з метою підтримки заданого рівня фінансової платоспроможності та стійкості підприємств.

Основними нормативно-правовими актами, що регулюють здійснення фінансової діагностики в Україні, є Методичні рекомендації щодо виявлення ознак неплатоспроможності підприємства та ознак дій з приховування банкрутства, фіктивного банкрутства чи доведення до банкрутства, затверджені Наказом Міністерства економіки України від 19.01.2006 №14 у редакції наказу Міністерства економіки України від 26.10.2010 №1361. На думку О.А. Островської, є ефективним діагностичним продуктом з ознаками інновацій при його використанні у вітчизняній аналітичній практиці.

Методика аналізу фінансово-господарської діяльності підприємств державного сектору економіки затверджена Наказом Міністерства фінансів України від 14.02.2006 №170. Методика визначає основні показники, які характеризують фінансово-господарський стан підприємств, установлює порядок їхнього розрахунку за даними фінансової та податкової звітності, напрями перевірки діяльності підприємств з метою виявлення об'єктивних і суб'єктивних причин збитковості, а також критерії оцінки ефективності управління підприємствами. Дана модель є обмеженою, оскільки, незважаючи на всі переваги цих діагностичних продуктів, коло

користувачів ними обмежується фінансовими аналітиками підприємств державної форми власності [26].

Положення про порядок здійснення аналізу фінансового стану підприємств, що підлягають приватизації, затверджено наказом Міністерства фінансів України, Фонду державного майна України від 26.01.2001 №49/121.

Порядок проведення оцінки фінансового стану бенефіціара та визначення виду забезпечення для обслуговування і погашення позики, наданої за рахунок коштів міжнародних фінансових організацій, затверджено наказом Міністерства фінансів України 01.04.2003 №247.

Положення про порядок формування та використання банками України резервів для відшкодування можливих втрат за активними банківськими операціями затверджено постановою Правління НБУ №23 від 25.01.2012.

Висновки

Отже, дослідження методологічної бази фінансової діагностики свідчить про наявність значного різноманіття методичних підходів до її здійснення. Вибір конкретного методу діагностики фінансового стану підприємства залежить від специфіки його діяльності, організаційної структури, кваліфікації кадрового потенціалу підприємства. Контроль за фінансовим станом підприємства першою чергою лежить на працівниках фінансово-економічної служби підприємства та керівниках.

Розрізняють традиційний підхід, підхід із використанням методології багатofакторного дискримінантного аналізу. Найбільш широко використовуються у вітчизняній аналітичній практиці методики, що ґрунтуються на традиційному підході, до яких, зокрема, відносять коефіцієнтні та бальні методики оцінки фінансового стану.

Список використаних джерел

1. Фінанси підприємств: проблеми та перспективи: В 3 т. / За наук. ред. д.е.н., професора М.Д. Білик: Монографія. – Київський національний університет технологій та дизайну. – К.: ТОВ «ПанТот», 2013. – 338 с.
2. Гетьман О.О. Економічна діагностика: [навч. посібник для студентів вищих навчальних закладів] / О.О. Гетьман, В.М. Шаповал. – К.: Центр навчальної літератури, 2007. – 307 с.
3. Загорна Т.О. Економічна діагностика: [навч. посібник] / Т.О. Загорна. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 400 с.
4. Лук'янова В.В. Діагностика ризику діяльності підприємства: [монографія] / В.В. Лук'янова. – Хмельницький, ПП Ковальський В.В. – 2007. – 312 с.
5. Швиданенко Г.О. Бізнес-діагностика підприємства: [навч. посібник] / Г.О. Швиданенко, А.І. Дмитренко, О.І. Олексюк. – К.: КНЕУ, 2008. – 344 с.
6. Костирко Р.О. Фінансовий аналіз: [навч. посібник] / Р.О. Костирко. – Х.: Фактор, 2007. – 784 с.
7. Кольцова І.В. Практика фінансової діагностики і оцінки проектів / І.В. Кольцова, Д.А. Рябых. – М.:ООО «І.Д. Вільямс», 2007. – 416 с.
8. Контроллінг як інструмент управління підприємством / [Е.А. Ананькіна, С.В. Данилочкін, Н.Г. Данилочкіна і др.]; под ред. Н.Г. Данилочкіної. – М.: Аудит, ЮНИТИ, 1998. – 279 с.
9. Герасимчук З.В., Вахович І.М. Фінансовий менеджмент. – Луцьк: Наддніпря, 2007. – 409 с.

10. Бородин К.В., Преображенский Б.Г. Анализ инструментария финансовой диагностики // Финансы. – 2004. – №3. – С. 65–66.
11. Прохорова Ю.В. Антикризове фінансове управління підприємством: дис. на здобуття наук. ступ. канд. екон. наук 08.00.04 «Економіка та управління підприємствами» Ю.В. Прохорова. – К., 2008. – 216 с.
12. Ходаков В.Є. Оцінка стійкості фінансового стану підприємства / Ходаков В.Є., Соколова Н.А., Лук'яненко Т.В. // Економіка і управління. – 2003. – №2. – С. 70–74.
13. Малахова В.В. Методы управления хозяйственными рисками в деятельности транспортных организаций / Малахова В.В. // Экономика и управление. – 2006. – №6. – С. 14–19.
14. Деева Н.М. Фінансовий аналіз: навч. посібн. / Н.Д. Деева, О.І. Дедіков. – К.: Вид-во ЦНЛ, 2007. – 328 с.
15. Терещенко О. Дискримінантна модель інтегральної оцінки фінансового положення підприємства / О. Терещенко // Экономика Украины. – 2003. – №8. – С. 38–44.
16. Економічна кібернетика: навч. посібн. / О.Д. Шарапов, В.Д. Дербенцев, Д.Є. Семьонов. – К.: Вид-во КНЕУ, 2004. – 231 с.
17. Матвійчук А. Моделювання фінансової стійкості підприємств із застосуванням теорій нечіткої логіки, нейронних мереж і дискримінантного аналізу // Вісн. НАН України. – 2010. – №9. – С. 24–46.
18. Заруцька О.П. Використання методу нейронних мереж для аналізу структури банківської системи [Текст] / О.П. Заруцька // Вісник Національного банку України. – 2011.
19. Недосекин А.О. Простейшая комплексная оценка финансового состояния предприятия на основе нечетко-множественного подхода / Недосекин А.О., Максимов О.Б. [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: www.sedok.narod.ru
20. Недосекин А.О. Применение теории нечетких множеств к финансовому анализу предприятий [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: www.sedok.narod.ru
21. Управління фінансовою санацією підприємств: підручник / О.О.Терещенко. – К.:КНЕУ, 2006. – 536 с.
22. Терещенко О.О. Нові підходи до оцінки кредитоспроможності позичальників-юридичних осіб // Вісник НБУ. – 2012. – №1. – С. 26–30.
23. Терещенко О.О. Дискримінантна модель інтегральної оцінки фінансового стану підприємства // Економіка України. – 2003. – №8. – С. 38–45.
24. Положення НБУ про порядок формування та використання банками України резервів для відшкодування можливих втрат за активними банківськими операціями від 25.01.2012. №23 // www.rada.gov.ua.
25. Островська О.А. Інновації у фінансовій діагностиці вітчизняних підприємств // Фінанси України, №9 (190). – 2011. – С. 110–119.
26. Деева Н.М. Фінансовий аналіз: навч. посібн. / Н.Д. Деева, О.І. Дедіков. – К.: Вид-во ЦНЛ, 2007. – 328 с.
27. Партин Г.О. Фінанси підприємств: навч. посібник / Г.О. Партин, А.Г. Загородній. – Львів: ЛБІ НБУ, 2003. – 265 с.
28. Давыдова Г.В. Методика количественной оценки риска банкротства предприятий / Г.В. Давыдова, А.Ю. Беликов // Управление риском. – 1999. – №3. – 26–36 с.

УДК 658 (477)

О.З. ЦАР,

аспірант кафедри фінансів, грошового обігу і кредиту, Львівський національний університет ім. Івана Франка

Планування та фінансування санації підприємств в Україні

У статті запропоновано послідовність проведення планування та фінансування санації на підприємствах України в умовах фінансової кризи, розроблено факторні моделі для оцінки санаційного потенціалу суб'єктів господарювання та оптимізації їх капіталу, запропоновано показник оцінки динаміки фінансового стану підприємства.

Ключові слова: санаційна спроможність, джерела фінансової санації, структура капіталу, фінансовий стан.

О.З. ЦАР,

аспірант кафедри фінансов, денежного обращения и кредита, Львовский национальный университет им. Ивана Франко

Планирование и финансирование санации предприятий в Украине

В статье предложена последовательность проведения планирования и финансирования санации на предприятиях Украины в условиях финансового кризиса, разработаны факторные модели для оценки санационного потенциала субъектов хозяйствования и оптимизации их капитала, предложен показатель оценки динамики финансового состояния предприятия.

Ключевые слова: санационная способность, источники финансовой санации, структура капитала, финансовое состояние.

O.Z. TSAR,

graduate student of the Department of Finance, monetary circulation and credit, Lviv National Ivan Franko University

Planning and financing the readjustment of enterprises in Ukraine

The article is suggested the sequence of planning and financing the readjustment in the Ukraine's enterprises during the financial crisis, factor models are developed to estimate potential readjustment entities and optimize their capital, it is proposed figure assess of the dynamics of the financial condition of the enterprise.

Keywords: readjustment ability, sources of financial readjustment, capital structure, financial position.

Постановка проблеми. В умовах ринкової економіки підприємства розвиваються нерівномірно. Це проявляється в коливанні обсягів виготовленої ними продукції та можливостях її збуту. В результаті може відбуватися значний спад ви-

робництва, що характеризується як кризовий стан підприємства. Якщо за такої ситуації керівниками не вжито відповідних профілактичних заходів, це може призвести до значного розбалансування економіки підприємства. А за такого стану під-